

מה בפרשה? ובהפטרה?

'מה?'
לילדים
בעמ'
4

גיליון מס'
295

נדבת ידידי
היקרים
החפצים
בעילום שמם

ה' ימלא כל
משאלות ליבם
לטובה ולברכה,
בנחת
ובקלות!!!

קראו והכירו ב-7 דקות!

כי-תצא

פרשה זו עוסקת בהמשך נאומו של משה רבינו: דיני מלחמה; דיני משפחה; דינים שבין אדם לחברו; דיני כלאיים ודינים נוספים.

בפרשה זו שבעים וארבע מצוות - הפרשה עם מספר המצוות הרב ביותר.¹

- עשרים ושבע מצוות עשה: דין יפת תואר, תליית המחויב תלייה, קבורת המת, השבת אבדה, הקמת משא מבהמת חברו, שילוח הציפור האם,² עשיית מעקה לגג,³ קידושי אישה, ישיבת מוציא שם רע עם אשתו כל ימיו, מיתת סקילה, נישואין, התקנת מקום לעשיית צרכים במחנה, נשיאת יתד לחפירת עפר לכיסוי הצרכים, הלוואה בריבית לנוכרי, קיום נדרים, אכילת שכיר העובד בקרקע מפרי עמלו, גירושין בגט, שמחת חתן עם אשתו⁴ במשך שנה אחת, השבת המשכון לבעליו כשצריך לו, תשלום שכר בזמן, הנחת עומר שנשכח בשדה לעניים, מלקות לרשעים, ייבום,⁵ חליצה,⁶ הצלת הנרדף ואפילו בנפש הרודף, זכירת מעשה עמלק, הכרתת זרע עמלק.

- ארבעים ושבע מצוות לא תעשה: מכירת או השארת יפת תואר⁷ כשפחה, הלנת המת, התעלמות מאבדה, הנחת בהמה הכורעת תחת משאה, לבישת בגדי איש לאישה וההפך, לקיחת האם על הבנים, זריעת ואכילת כלאי הכרם, חרישה בשור וחמור יחד,⁸ לבישת שעטנז, גירוש מוציא שם רע את אשתו, ענישת אונס בנישואי הנערה, איסור ביאה בקהל של: סריס/ממזר/עמוני/מואבי, דרישת עמון ומואב לשלום,⁹ הרחקת אדומי או מצרי מעבר לשלושה דורות, כניסת טמא להר הבית, הסגרת או הונאת עבד בורח מאדוניו, זנות, הקרבת כספי אתנן זונה¹⁰

¹ מחמת אריכות העניינים במצוות הרבות, הרחבתי רק בפרשיות המרכזיות בפרשה זו.

² הרוואה בדרכו קן ובו ביצים או אפרוחים, מצווה לשלח את האם ולא לקחתם בפניה. הגמרא מזהירה שלא יאמר אדם הרוואה דין זה כי הקב"ה וותרן, שכן הקב"ה אינו אדם המונע במעשיו על ידי רגשות.

³ מצווה זו מחייבת את האדם לוודא שאין בבעלותו דברים העלולים לגרום נזק, לדוגמה: סולם שבור, סכין חדה בהישג יד של ילדים קטנים, כלב מסוכן ללא רסן וכו'.

⁴ החיוב כולל גם נישואי אשה שהייתה נשואה, מלבד אחד שמחזיר גרושתו (רש"י כד, ה).

⁵ אדם שמת בלא ילדים מצווה אחיו לשאת את אשת האח, והילד הראשון שיוולד נחשב כבנו של המת ובכך מותיר לו זכר בעולם. מצוה זו נקראת ייבום.

⁶ במידה ולא חפץ היבם להקים את שם אחיו המת, תחלוץ גיסתו את נעלו ותירק לעברו על שלא קיים את המצווה. בפעולה זו פוקעת הזיקה המשפחתית ביניהם והיא מותרת להינשא לכל אדם.

⁷ יבואר בהמשך.

⁸ דבר זה גורם צער לבעלי החיים. שכן קצב העבודה שלהם שונה ואינו מאוזן.

⁹ בשל העובדה שלא קידמו את עם ישראל בלחם ומים בצאתם ממצרים (על אף קרבת משפחה), ועל בקשתם לקלל על ידי בלעם ובחטאת בני ישראל בבנות מדיין.

¹⁰ כגון שקבלה טלה בשכר עברה ורוצה להקריבו קרבן (רש"י כג, יט) על מנת לכפר על חטאה (רמב"ן שם, שם).

ומחיר כלב,¹¹ הלוואה בריבית ליהודי, איחור תשלום נדרים ונדבות, לקיחת השכיר העובד בקרקע יותר מאכילתו, אכילת שכיר בגמר המלאכה, החזרת גרושה שנישאה בינתיים לאחר, הטלת צורכי ציבור על חתן בשנתו הראשונה, משכון כלים הנצרכים לפרנסת האדם, תלישת סימני הצרעת, לקיחת משכון בכוח, אי-השבת המשכון ללווה כשנצרך לו, עדות קרובים, הטיית משפט גר יתום ואלמנה, לקיחת משכון מאלמנה, לקיחת השכחה,¹² הוספת הכאת רשע והכאת כל אדם, חסימת בהמה בשעת מלאכה, נשיאת היבמה לאחר אם לא נחלצה, רחמים על הרודף, השהיית כלי מדידה מזויפים, שכחת מעשה עמלק.

דיני מלחמה ודינים נוספים

"כי תצא למלחמה"¹³ על אויבך ונתנו ה' אלוהיך בידך ושבת שביו, וראית בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה ולקחת לך לאשה.¹⁴ התורה מצווה על אותו אדם להביא את האשה לביתו ולהסיר ממנה את כל גורמי היופי: ביגוד,¹⁵ שיער וטיפוח ציפורניה. כל זאת ביושבה בביתו לעיני כל **"ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים"**.¹⁶ בשלב זה מותר האיש לשאתה. אם בחר שלא לעשות זאת, מצווה לשחררה ואסור למוכרה לשפחה או להשתמש בה **"תחת אשר עיניתה"**.

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שומע בקול אביו ובקול אימו ויסרו אותו"¹⁷ ולא ישמע אליהם". הורי הנער¹⁸ מצווים לקחתו לבית הדין שם יומת בסקילה ע"י הקהל, ואף יכריזו בראש חוצות שנהרג בשל היותו בן סורר ומורה.

לאחר פרשייה זו מורה התורה כי אדם שנהרג ע"י ב"ד ונתלה לאחר מכן, תורד נבלתו מן העץ קודם הלילה **"כי קללת אלוהים תלו"**.¹⁹

דיני משפחה

"כי יקח איש אישה ובא אליה ושנאה"²⁰ וטוען כי לא הייתה בתולה בעת שנשאה מאחר וזינתה תחתיו בזמן האירוסין. הוריה יבואו בפני בית הדין ויצילו את עובדת שנאת האיש את ביתם ואת העלילה שטופל עליה. הדיינים ילקו את האיש, יקנסו אותו במתן 'מאה כסף' לאביה בשל הוצאת שם רע, והבעל לא יוכל לגרשה על חייו. אמנם, באם יתברר על ידי עדים והתראה שזינתה לאחר אירוסיה,²¹ תוצא הנערה אל פתח אביה²² ותיסקל על ידי אנשי העיר.

באם ימצא איש שבא על אשה נשואה, **"ומתו שניהם"**. כך גם באשה מאורסת שנבעלה בעיר, היכן שיכולה הייתה לצעוק ולהזעיק עזרה. אמנם **"אם בשדה ימצא האיש את הנערה"** ולא יכולה הייתה להגן על עצמה, יומת הבועל בלבד.

אדם שאנס אשה בתולה, ייתן חמישים כסף לאביה ומחויב לשאת אותה לאשה.

¹¹ הרמב"ן (שם, שם) מעמיד שמדובר בציידיים ושומרי העיר המגדלים כלבים מסוכנים, וכנפרי נודדים לבית המקדש את שווי הכלב, דבר שיש בו משום ביזיון המקדש.

¹² חבילת תבואה שנשכחה על ידי בעליה בשדה. על פי התורה זה שייך לעניים.

¹³ רש"י (כא, י) מדייק כי מדובר במלחמת רשות. שהרי במלחמת כיבוש הארץ אין לוקחים שבויים שהרי נאמר **"לא תחיה כל נשמה"**.

¹⁴ רש"י (שם, יב) מביא שהתורה אמנם מתווה דרך המאפשרת נשואי אשה זו, אך זה רק בכדי שלא יעשה זאת באיסור. ולכן אומרת התורה (כפי שרואים מצמידו הפרשיות להלן) שיבוא האדם לשנוא אשה זו ותלד לו בן סורר ומורה שיומת בדין.

¹⁵ דרך הגויים הייתה להלביש את בנותיהם בבגדים יפים בשעת מלחמה, בכדי לפתות גברים אחרים (רש"י שם, יג).

¹⁶ כל זאת מתוך מטרה להסיר את מציאת החן שהייתה לה בעיניו, שכן כעת יודגש מצבה הלא מחמיא לעומת בנות ישראל השמחות ומתקשטות. וממילא יחזור בו מרצונו לשאת אותה (רש"י שם, יב).

¹⁷ התרו בו בפני שלושה והלקוהו. רש"י (מביא שמדובר באחד שגנב כסף מהוריו ובכך רכש ואכל (להנאתו, ולא כחלק מסעודת מצוותה וכדו') 'תרטימר בשר' (כ-240 גרם) ושנתה 'חצי לוג יין' (300 סמ"ק) - לדעת ר' יוסי בגמ' סנהדרין פ"ח, מ"ב מדובר באכל ושתה פי שניים מכך - התנהגות זו מעידה כי בעתיד, לאחר שיכלה את ממון הוריו, יהפוך לשודד, ועל כן עדיף שימות כעת בהיותו זכאי, ולא לאחר שכבר חייב עונש מן הדין.

¹⁸ דין זה נוגע אך ורק לתקופת הגיל שמאז מלא לו י"ג - כי מאז חייב במצוות - ועד י"ג וג' חודשים - שאז ראוי להיקרות 'אב', לאחר שאשתו הגיעה לחודש שלישי להריונה (סנהדרין פ"ח מ"א).

¹⁹ ממה שהזהירה התורה על פגיעה בכבוד ה' בעת תליית אדם שמת בחטאו, ניתן ללמוד על החובה בזהירות מפגיעה באיש הישראלי המהווה צלם אלוה.

²⁰ רש"י (כב, יד) מציין כי מאחר ו'עברה גורת עברה' יבוא אדם זה שעבר על איסור שנאת יהודי, ואף יוציא דיבתה של אשה זו.

²¹ רש"י שם, כ.

²² פעולה זו באה להביע ביקורת על חינוכם של ההורים שהביא להתנהגות כזאת (רש"י שם, כא). הדבר מלמד אותנו על חשיבות תפקיד ההורים והמחנכים בעיצוב דמותו של הילד והחניך, ועל האחריות הנובעת מכך.

הפרשה מסיימת באזהרה מפני התנהגות ברמאות העלולה לסכן את העם בגירוי האויב "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים, אשר קרץ²³ בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע ולא ירא²⁴ אלוהים". עם ישראל מצווה למחות את זכרו של עמלק באופן מוחלט.

מסר מהפרשה

בפרשתנו מורה התורה כי אדם שנהרג ע"י ב"ד ונתלה לאחר מכן, יש להוריד את נבלתו מן העץ עוד קודם הלילה, שכן "כי כללת אלוהים תלוי".

מכך שהתורה הזהירה על פגיעה בכבוד ה' בעת תליית אדם שמת בחטאו, ניתן ללמוד על החובה להיזהר בכבודו של כל איש ישראלי, המהווה "צלם אלוהים". לעיתים, אנשים לוקים בחסר דווקא בנקודה זו, כשהם אומרים על אחר: "הוא בעל עבירה, ולכן מצווה לפגוע בו". הפרשה מזכירה לנו שגם בבואנו לתקן ולדון, עלינו לזכור את כבודו של האדם שנברא בצלם.

הפטרת כי תצא - רני עקרה

ההפטרה²⁵ עוסקת בנבואת נחמה ועידוד לעם ישראל; בהבטחה לרחמים גדולים בזמן הגאולה; ובשבועת ה' שלא יקצוף עוד על עמו ולא יסיר חסדו מהם.

הקב"ה פונה לירושלים ומנחם אותה לעת הגאולה הקרבה ובאה: "רני²⁶ עקרה לא ילדה"²⁷, תרבי בשמחה היות ועכשיו יתרבו ותושבין יותר ממה שהיו בה בעבר, ויותר מבני אדם.²⁸ "הרחיבי מקום אהלך" כי העיר תגדל ולא תיחרב עוד,²⁹ ובניצחון "בניך" על אויביו ייושבו כל הערים הנטושות והערים שכבש.³⁰ ה' מרגיע את 'כנסת ישראל' כי בבוא העם לארצו לא תהיה משועבדת עוד לעמים אחרים כפי שהיה עד כה. לכן, הרימי את ראשך מבלי פחד הגלות, כי הבושה שהייתה לך בעת גלותך לא תשוב עוד "וחרפת אלמנותיך לא תזכרי עוד".

הקב"ה מושל הארץ מגדלך ואין מי שיוכל לעצור מבעדו, וישיב עמו אליו כאשת נעורים שתשוב ברצון לבעלה. החסד הנצחי שארעיף עליך, ימחה זכר הרע בו הסתרתי פני ממך ברוב כעס. ה' נשבע שלא יקצוף עוד על עמו - כפי שנשבע לנח שלא ישוב עוד מבול - ומציין כי חסדו העצום יחזק יותר מהרים שיכולים לעיתים ליפול.³¹

מה הקשר בין ההפטרה לפרשה?

הפטרה זו היא החמישית בסדרת פרשיות ההפטרה המלוות אותנו, מהשבת שלאחר ציון יום ורבן בית מקדשנו בתשעה באב, ועד ליום הדין הקרב ובא עלינו לטובה. גם הפעם רואים אנו את נחמת הקב"ה לעם ישראל הנתון במחשבתו ובתפיסתו בגלות, ואת ההבטחה כי המציאות בזמן הגאולה תהיה שונה בתכלית לטובה, עקב אהבתו הרב אלינו.

ניתן ללמוד מכך גם לזמן בו אנו נמצאים - ימי הרחמים והסליחות - עד כמה עלינו, לצד השיבה בתשובה שלמה, להיות בשמחה על כי קשורים אנו לריבונו של עולם, ולבטוח במלכו של עולם כי רוצה הוא בטובתנו.

²³ מלשון 'קרי' – טומאה, שטימאו את ישראל במשכב זכור. או מלשון קור, שהיו עמי העולם חוששים מלפגוע בישראל עד שנלחם בהם עמלק, והיה זה כעין אמבטיה רותחת שבא אחד וקפץ לתוכה, ואף שנכווה גרם לאחרים לעשות כן אחריו, כביכול קירר את המים (רש"י כה, יח).

²⁴ כלומר לא היה עמלק ירא מפני ה' בבואו להילחם בישראל.

²⁵ ישעיהו נד, א - י

²⁶ המלבי"ם (נד, א) מבאר ששמחת של ירושלים היא כאשה עקרה שקבלה אחר כך ילדים ומרוויחה שנמנע ממנה צער לידה, כך תקומתה של ירושלים תהיה ללא מלחמות המאפיינות בדרך כלל הולדתה של מדינה.

²⁷ כלומר, היית כאשה עקרה ללא ילדים היות ובניך גלו מאיתך (מצודות דוד, נד, א)

²⁸ רש"י שם, שם

²⁹ מצודות דוד שם, ב

³⁰ רד"ק שם, ג

³¹ מצודות דוד שם, י

מה? לילדים

חידות לפרשת כי-תצא

1. כיצד מכונה בפרשתנו אדם המגזים באכילה ושתייה? (כא, כ)
2. האם מוצא אבדה צריך לשומרה בביתו באותו מצב שהייתה בזמן המציאה? (כב, ב)
3. קיום אלו מצוות מזכה באריכות ימים? סכב, ז; כה, טו
4. כיצד מכונים בלשון התורה חוטי הציצית? (כב, יב)
5. על כמה איסורים עוברים בהלוואה בריבית ליהודי? (כג, כא)
6. למי אסור להעיד עדות שתביא למיתה? (כד, טז)
7. מהו עונשם של הרמאים? (כה, יז)

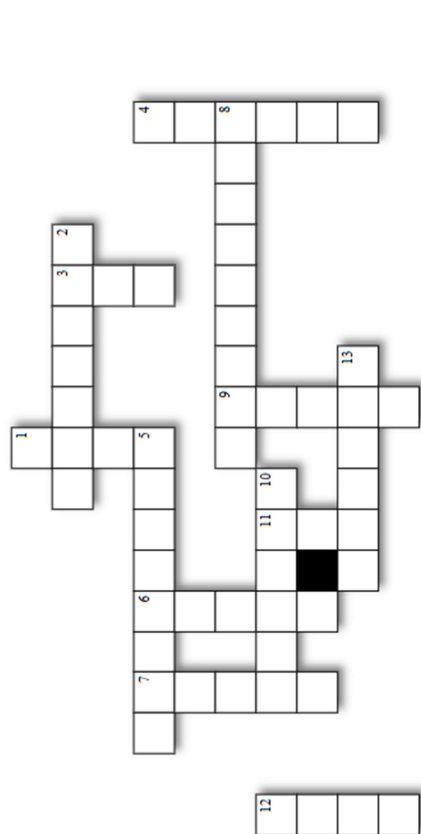
בכל שבוע יוגרלו 20 מה בין המשתתפים בחידון:

- הקראת 4 חידות בשולחן שבת וקיום שיח משותף או
- מענה על 2 חידות בשולחן שבת ללא עזרה (אם ילד אחד מקריא, והאחים עונים, כולם זכאים להשתתף בהגרלה)

בכל שבוע תתקיים הגרלה נוספת על 40 מה בין הפותרים את התשבץ.

תשובות יש לשלוח עד מוצ"ש ט"ז באלול בשעה 23:00 לכתובת yaakovkatz1989@gmail.com או

אישור הורים בטלפון 0527145013

- מאריך**
1. מה עושה אשת יפת תואר עם שעה
 2. מה יש לעשות עם ציפור הרובצת בקן בדרך
 3. למי צריך להשאיר מה ששוכחים בשינה
 4. מה יש לעשות עם עבד שברח מאדוניו
 5. כמה פירות מותר לפעול לאכול בזמן עבודתו בכרם
 6. איזה סוג בד אסור ללבוש
 7. מתי צריך לתת שכר לפועל
 8. מי לא יכול להתגייר לעולם
 9. כמה זמן צריכה אשת יפת תואר לבכות על משפחתה
 10. כמה מקבל בכור בירושת האב
 11. כמה זמן חתן לא הולך לשירות צבאי
 12. את איזה עם עלינו לזכור לרעה
- מאריך**
1. מה עושה אשת יפת תואר עם שעה
 2. מה יש לעשות עם ציפור הרובצת בקן בדרך
 3. למי צריך להשאיר מה ששוכחים בשינה
 4. מה יש לעשות עם עבד שברח מאדוניו
 5. כמה פירות מותר לפעול לאכול בזמן עבודתו בכרם
 6. איזה סוג בד אסור ללבוש
 7. מתי צריך לתת שכר לפועל
 8. מי לא יכול להתגייר לעולם
 9. כמה זמן צריכה אשת יפת תואר לבכות על משפחתה
 10. כמה מקבל בכור בירושת האב
 11. כמה זמן חתן לא הולך לשירות צבאי
 12. את איזה עם עלינו לזכור לרעה

שבת	כניסת שבת	צאת שבת
ירושלים ד'	18:37	19:53
תל-אביב	18:57	19:55
חיפה	18:49	19:56
באר שבע	18:57	19:54
בית שמש ד'	18:37	19:54
עזה	19:00	19:56
לבנון	19:00	19:56
סוריה	18:54	19:54

מזל טוב לזוכים:

אשר ורדי, ביתר עילית

(תשבץ עקב - 292)

דוד לוי, בית שמש (חידון עקב - 292)